

Seleucia

Sayı XIII - 2023

Olba Kazısı Serisi

Seleucia XIII

Olba Kazısı Serisi

Seleucia, uluslararası hakemli dergidir ve her yıl Mayıs ayında bir sayı olarak basılır. Yollanan çalışmalar, belirtilen yazım kurallarına uygunsayınlanır, çalışması yayınlanan her yazar, çalışmanın baskı olarak yayınlanmasını kabul etmiş ve telif haklarını Seleucia yayınına devretmiş sayılır. Seleucia kopya edilemez ancak dipnot referans gösterilerek yayınlarda kullanılabilir.

Seleucia Dergisi, Sayı IV - 2014'den itibaren TR Dizin Ulakbim'de ve 2021'den itibaren Erih Plus'ta taranmaktadır.

<http://www.seleuciadergisi.com>

Editörler

Emel Erten
Diane Favro
Fikret Yegül
Yavuz Yeğin
Murat Özyıldırım (Baş Editör)

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Halit Çal
Prof. Dr. Çiğdem Dürüşken
Prof. Dr. Efruniye Ertekin
Prof. Dr. Emel Erten
Prof. Dr. Diane Favro
Prof. Dr. Turhan Kaçar
Prof. Dr. Sedef Çokay Kepçe
Prof. Dr. Gülgün Köroğlu
Prof. Dr. Erendiz Özbayoğlu
Prof. Dr. Harun Taşkiran
Prof. Dr. Mehmet Tekocak
Prof. Dr. Ceren Ünal
Prof. Dr. Fikret K. Yegül
Doç. Dr. Erkan Alkaç
Doç. Dr. Sabri Arıcı
Doç. Dr. Fiğen Çevirici Coşkun
Doç. Dr. Merih Ereğ
Doç. Dr. Kasım Oyarçın
Doç. Dr. Fikret Özbay
Doç. Dr. Sema Sandalcı
Doç. Dr. Muammer Ulutürk
Doç. Dr. Yavuz Yeğin
Dr. Öğr. Üyesi Safiye Aydın
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Murat Özgen
Dr. Vujadin Ivanisevic
Dr. Murat Özyıldırım

Seleucia

Olba Kazısı Serisi

Sayı: XIII

Yıl: 2023

ISSN: 2148-4120

ISBN: 978-625-6925-19-9

Yazışma Adresi

Dr. Murat Özyıldırım
Mersin Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Arkeoloji Bölümü
Çiftlikköy Kampüsü, 33343 Mersin - Türkiye.
Tel: 00 90 324 361 00 01 - 4735
E-posta: muratozyildirim@mersin.edu.tr

Yayının Adı: Seleucia (Dergi)

Yayın Türü: Yerel Süreli Yayın

Yayın Şekli: Yıllık - Türkçe ve İngilizce.

Yayın Sahibi: Bilgin Kültür Sanat Org. Yay. Bas.

Dağ. Paz. Gid. İnş. San ve Tic. Ltd. Şti. adına
Engin Devrez

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Engin Devrez

Yayının İdare Adresi: Bilgin Kültür Sanat Şti. Ltd.

Selanik 2 Cad. 68/4 Kızılay - Ankara.

Tel: 0312 419 85 67

Sertifika no: 20193

www.bilginkultursanat.com

e-mail: bilginkultursanat@gmail.com

Baskı

Bizim Dijital Matbaacılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Serhat Mahallesi, Uzunçayırı Caddesi 1128. Sok.,

No: 6, Ostim / Ankara

Tel: 0312 341 0005

Matbaa Sertifika No: 41356

Teknik Düzenleme

Arş. Gör. Burak Erdem

Dağıtım

Bilgin Kültür Sanat Şti. Ltd.

Selanik 2 Cad. 68/4 Kızılay - Ankara.

Tel: 0312 419 85 67

Seleucia | Sayı XIII | Mayıs 2023

Olba Kazılarında Harpokrates Betimli
Cam Pendant

*Glass Harpocrates Pendant from Olba
Excavations*

Emel Erten - Yavuz Yeğin
9

Anemurium Son Dönem Kazılarında
Ortaya Çıkarılan A ve B Yapıları Üzerine
Bir Değerlendirme

*An Assessment on Buildings A and B which
Revealed in Last Period Excavations at
Anemurium*

Zafer Korkmaz – Mehmet Tekocak
21

Constantinopolis Territoriumundan
Ele Geçen Bir Grup Yazılı ve Mühürlü
Seramik

*A Group of Pottery with Graffiti and
Stamps from Constantinople's Territorium*

Ülkü Kara
43

Kelenderis Odeionu Kazılarında Ele
Geçen Geç Roma D Seramikleri
*Late Roman D Ware from the Excavations
of the Odeon of Kelenderis*

Işık Adak Adıbelli
59

Eskiçağ Camcılığında Mozaik Tekniği ve
Olba Kazılarında Millefiori ve Reticella
Camlar

*Mosaic Technique in Ancient Glassworking
and Millefiori and Reticella Glass from Olba
Excavations*

Emel Erten – Emine Akkuş Koçak
87

Parion'dan Bir Grup Özel Masa
Amphorası

*A Group of Exclusive Table Amphorae from
Parion*

İsmail Akkaş
101

Topaklı Höyük (1967-1974 Yılları)
Kazılarında Tespit Edilen Meme Aplikeli
Amphoralar

*Breast Applique Amphoras Detected at the
Excavations of Topaklı Höyük (1967-1974
Years)*

Emine Köker Gökçe
121

PRAEFATIO

Seleucia editörleri, cumhuriyetimizin yüzüncü yılını kutladığımız 2023 yılında dergimizin on üçüncü sayısını sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyarlar. Ulu Önder Atatürk'ün kurduğu cumhuriyetin birer yurttaşı ve ülkenin geçmişini, Eski Çağ uygarlıklarını inceleyen bilim insanları olarak cumhuriyetimizin sonsuza dek yaşamasını gönülden dilerler.

Seleucia'nın bu sayısında da okurlarımızın karşısına yine seçkin içeriklere sahip daha çok cam ve seramik çalışmalarıyla ilgili olan yedi makale ile çıkmaktayız. Bunlardan ikisi, öncelik verdiğimiz Olba kazıları cam buluntularıyla ilgilidir. Bunlardan Harpokrates betimli cam pendantın ele alındığı çalışma, türünün Anadolu'da saptanmış tek örneği olması bakımından önem taşımaktadır. Diğer iki makale, Dağlık Cilicia'daki merkezler olan Anemurium ve Kelenderis kazılarında gelen sonuçlar konusundadır. Constantinopolis Territoriumu'ndan gelen bir grup graffiti ve damgalı seramik buluntunun incelendiği makale ile Troas Bölgesi'ndeki Parion'da yapılan kazılarda bulunan amphoraların Eski Çağ'da seramik konusunda çalışan arkeologların ilgilerini çekeceğinden eminiz. Bu sayıda yer alan son makale ise Nevşehir Topaklı Höyük buluntusu olan ve Geç Demir Çağı ile Hellenistik Dönem'e tarihlenen meme aplikeli amphoraları ele almaktadır.

Dergimizin yayın hayatına katıldığı on yılı aşkın süre zarfında Eski Çağ kültürleri ve dilleri konusunda nice değerli çalışmalarını on yılı aşkın bir süredir olduğu gibi bu sayıda da bizlerle paylaşan tüm yazarlarımıza şükranlarımızı sunarız.

Editörler:

Prof. Dr. Emel Erten

Prof. Dr. Diane Favro

Prof. Dr. Fikret Yegül

Doç. Dr. Yavuz Yeğin

Dr. Murat Özyıldırım (Baş Editör)

PREFACE

The Editors are proud to present the thirteenth issue of *Seleucia* on the hundredth anniversary of the Turkish Republic. As citizens of the Republic founded by our great leader Atatürk and of scholars doing research on the past civilizations of the country, we wish our Republic to live forever.

In this issue, we would like to share seven articles studying ancient glass and pottery. Two are on the glass finds from Olba excavations, including one on the glass pendant depicting Harpocrates which is important as the only known example of its type from Asia Minor. Two other articles are on the finds of the excavations in Rough Cilicia in Anemurium and Kelenderis. Another article examine a group of pottery finds with graffiti and stamps from Constantinople's territorium. Archaeologists working on ancient pottery will be interested in the article on a group of exclusive table amphorae from Parion in Troas as well as another article on the Late Iron Age or Hellenistic amphorae with applique decoration from the excavations in Topaklı Höyük in Nevşehir, Avanos.

We wish to thank our contributors who shared their works on the ancient cultures and languages in *Seleucia* not only in this issue and all contributions over the last ten years.

Editors:

Prof. Dr. Emel Erten

Prof. Dr. Diane Favro

Prof. Dr. Fikret Yegül

Assoc. Prof. Dr. Yavuz Yeğin

Dr. Murat Özyıldırım (Editor in Chief)

Olba Kazısı Serisi

Seleucia

Makale Başvuru Kuralları

Seleucia, Olba Kazısı yayını olarak yılda bir sayı yayınlanır. Yayınlanması istenen makalelerin en geç Şubat ayında gönderilmiş olması gerekmektedir. Seleucia, arkeoloji, eski çağ dilleri ve kültürleri, eski çağ tarihi, sanat tarihi konularında yazılan, daha önce yayınlanmayan yalnızca Türkçe, İngilizce çalışmaları ve kitap tanıtımlarını yayımlar.

Yazım Kuralları

Makaleler, Times New Roman yazı karakterinde, word dosyasında, başlık 12 punto baş harfleri büyük harf, metin ve kaynakça 10 punto, dipnotlar 9 punto ile yazılmalıdır. Sayfa sayısı, kaynakça dâhil en çok on sayfa olmalıdır. Müze, kazı, yüzey araştırması malzemelerinin yayın izinleri, makale ile birlikte yollanmalıdır. Kitap tanıtımları, üç sayfayı geçmemelidir. Çalışmada ara başlık varsa bold ve küçük harflerle yazılmalıdır. Türkçe ve İngilizce özetler, makale adının altında, 9 punto, iki yüz sözcüğü geçmemelidir. Özetlerin altında İngilizce ve Türkçe beşer anahtar sözcük, 9 punto olarak “anahtar sözcükler” ve “keywords” başlığının yanında verilmelidir. Doktora ve yüksek lisans tezlerinden oluşturulan makaleler, yayına kabul edilmemektedir.

- Dipnotlar, her sayfanın altında verilmelidir. Dipnotta yazar soyadı, yayın yılı ve sayfa numarası sıralaması aşağıdaki gibi olmalıdır. Demiriş 2006, 59.
- Kaynakça, çalışmanın sonunda yer almalı ve dipnottaki kısaltmayı açıklamalıdır.

Kitap için:

Demiriş 2006 Demiriş, B., Roma Yazınında Tarih Yazıcılığı, Ege Yay., İstanbul.

Makale için:

Kaçar 2009 Kaçar, T., “Arius: Bir ‘Sapkın’ın Kısa Hikayesi”, Lucerna Klasik Filoloji Yazıları, İstanbul.

- Makalede kullanılan fotoğraf, resim, harita, çizim, şekil vs. metin içinde yalnızca (Lev. 1), (Lev. 2) kısaltmaları biçiminde “Levha” olarak yazılmalı, makale sonunda “Levhalar” başlığı altında sıralı olarak yazılmalıdır. Bütün levhalar, jpeg ya da tift formatında 300 dpi olmalıdır. Alıntı yapılan levha varsa sorumluluğu yazara aittir ve mutlaka alıntı yeri belirtilmelidir.
- Levha sayısı her makalede 10 adet ile kısıtlıdır.
- Latince - Yunanca sözcüklerin yazımında özel isimlerde; varsa Türkçe ek virgülle ayrılmalı, örneğin; Augustus’un, cins isimler italik yazılmalı, varsa Türkçe ek, italik yapılmadan sözcüğe bitişik yazılmalıdır, örneğin; *caveanın*.
- Tarih belirtilirken MÖ ve MS nokta kullanılmadan, makale başlıkları ile yazar ad ve soyadlarında sadece baş harfler büyük harf olarak yazılmalıdır.

Olba Excavations Series

Seleucia

Scope

Seleucia is annually published by the Olba Excavations Series. Deadline for sending papers is February of each year. Seleucia features previously unpublished studies and book reviews on archaeology, ancient languages and cultures, ancient history and history of art written only in Turkish or English.

Publishing Principles

Articles should be submitted as word documents, with font type Times New Roman, font sizes 12 points for headings (first letters should be capitalized), 10 points for text, and 9 points for footnotes and references. The number of pages of each article should not be longer than ten pages, including the bibliography. If the study is on some material/materials from a museum or an excavation, the permission for publication should be submitted together with the article. The book reviews should not be longer than three pages. If there are sub-titles, the headings should be written bold with small letters. Abstracts written in both Turkish and English should appear below the heading of the article, should be size of 9 points and minimum count of words should be 200. Below the abstracts, a minimum of 5 keywords for both languages should be included (of size 9 points) below the headings “anahtar sözcükler” and “keywords”. The articles produced out of master’s theses or doctoral dissertations will not be accepted for publication.

- Footnotes should be given under each page. The ordering of author surname, year of publication and page number should be as follows: Demiriş 2006, 59.
- The reference list should appear at the end of the study and should explain the abbreviation given in the footnote.

Book format:

Demiriş 2006 Demiriş, B., Roma Yazınında Tarih Yazıcılığı, Ege Yay., İstanbul.

Article format:

Kaçar 2009 Kaçar, T., “Arius: Bir ‘Sapkın’ın Kısa Hikayesi”, Lucerna Klasik Filoloji Yazıları, İstanbul.

- Photographs, pictures, maps, drawings, figures etc. used in the article should be referred to in the text as (Fig. 1), (Fig. 2) as abbreviations, and an ordered list of these items should appear at the end of the article under the heading “Figures”. All figures should be in JPEG or TIFF format with 300 dpi. If there are figures cited, the responsibility lies with the author and citation should be explicitly given. The number of figures for each article is limited to 10.

Parion'dan Bir Grup Özel Masa Amphorası

İsmail Akkaş*

Öz

Amphoralar antik çağın ticari tüketimine yönelik bilgi sağlayan önemli arkeolojik buluntulardır. Ayrıca amphoralar kazılar sırasında en yoğun ele geçen seramik formlarındandır. Parion kazılarında da şimdiye kadar çok sayıda farklı tipte amphora parçası bulunmuştur. Çalışmamızın konusunu, Parion antik kentindeki kazılarda bulunan ve morfolojik açıdan bir takım farklı özelliklere sahip masa amphoraları oluşturmaktadır. Daha önce tanıtılmayan masa amphoraları ilk kez bu çalışma ile literatüre kazandırılacaktır. Bu formlar arasında arkeolojik literatüre ilk kez dahil edilecek yeni bir amphora tipinin olması da oldukça önemlidir. Ayrıca çalışmaya, antik kent kazılarında çok nadir buluntulardan biri olan SOS amphora buluntusu da dahil edilmiştir. Çalışma kapsamında değerlendirilen özel masa amphoralarının MÖ 7. yüzyıl ve MS 13. yüzyıl arasındaki farklı zaman dilimlerine tarihlendiği tespit edilmiştir. Bu tespit, kentin asırlar boyunca devam eden ticari ve sosyo-ekonomik alım gücünü göstermesi açısından oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Parion, Masa amphorası, Attic SOS amphorası, Dressel 24 Similis.

A Group of Exclusive Table Amphorae from Parion

Abstract

Amphorae are important archaeological finds that provide information about the commercial consumption of ancient times. In addition, amphorae are among the most densely uncovered ceramic forms during excavations. Many different types of amphora fragments have been found so far in the Parion excavations. The subject of our study is the table amphorae that found in the excavations in the ancient city of Parion and having some morphologically different features. Table amphorae, which have not been introduced before, will be brought to the literature for the first time with this study. Among these forms, it is also very important that there is a new type of amphora to be included in the archaeological literature for the first time. In addition, the SOS amphora find, which is one of the rare finds in the ancient city excavations, was included in the study. It has been determined that the special table amphorae evaluated within the scope of the study are dated to different time periods between the 7th century BC and the 13th century AD.

* Dr. Öğr. Üyesi İsmail Akkaş, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Yunus Emre Yerleşkesi, 70200 Karaman/Türkiye. E-posta: ismlakkas@hotmail.com, Orcid no: 0000-0002-2744-3202.

This determination is very important in terms of showing the commercial and socio-economic purchasing power of the city that has continued for centuries.

Keywords: Parion, Table Amphora, Attic SOS Amphora, Dressel 24 Similis.

Giriş

Parion¹, antik dönemlerde Troas Bölgesi sınırları içerisinde, Propontis'in (Marmara Denizi) güneyinde yer alan jeopolitik yönden önemli bir kıyı yerleşimidir². Kent günümüzde Çanakkale ili Biga ilçesi, Kemer köyü sınırları içerisinde bulunmaktadır. 2007 – 2022 yılları arasında yapılan arkeolojik kazılarla, kentin Tiyatro, Odeion, Roma Hamamı, Yamaç Hamamı ve Agora gibi kamu binaları ile surları, su yolları ve Nekropolisleri tespit edilmiştir³ (**Lev. 1**). Arkeolojik veriler sayesinde kentte yerleşimin MÖ 7. yüzyıl ile birlikte başladığı ve MS 13. yüzyıla kadar devam ettiği anlaşılmıştır⁴.

Parion'da gerçekleştirilen kazılarda çok sayıda seramik buluntu arasında farklı tiplerde birçok amphora formu tespit edilmiştir⁵. Bu buluntular içerisinde, 4 farklı tipte 5 adet özel masa amphorası daha önce hiç yayınlanmamış ve bu çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmada, kentte ele geçen özel masa amphoralarının morfolojik ve petrografik olarak tanıtılması ve ilk kez ilgili literatüre kazandırılması amaçlanmıştır. Amphoraların tipolojik özelliklerine göre olası üretim merkezleri belirlendiğinden, analogik analizler yapılarak tarih önerileri sunulmuş ve bu öneriler doğrultusunda formlar tanıtılmıştır.

Tip 1 (*Attic SOS Amphorası*)

Güney Nekropolis (Tavşandere) kazılarında bir bebek mezar olarak tespit edilen⁶ ve bir örnekle temsil edilen bu form tipolojik sınıflandırmanın doğrultusunda *Attic SOS* amphoraları içine dahil edilmiştir.

İlk olarak MÖ 6. yüzyılda üretilen Panathenaik amphoraların selefi ve kendine has morfolojik yapısı ile “SOS” amphoraları oldukça özel bir seramik formudur. Bu amphoralar, bir daireyi çevreleyen dikey zikzak çizgilerden oluşan boyundaki boyalı bezemeden hareketle SOS amphorası olarak adlandırılmıştır⁷. Johnston ve Jones tarafından yapılan araştırmalar neticesinde, SOS amphoralarının Attika ve Euboea'da bir dizi atölyede üretimlerinin

- 1 Parion amphora buluntuları hakkında çalışma izni veren Parion Antik Kenti Kazı Başkanı Prof. Dr. Vedat Keleş'e ve belirtmiş olduğu değerli görüşlerinden dolayı Dr. Andrei Opait'e teşekkürlerimi sunarım.
- 2 Keleş 2013, 19; Başaran 2014, 97; Keleş 2015, 19-26.
- 3 Başaran 2013; Keleş vd. 2017, 26-27; Keleş vd. 2018, 188-190; Keleş vd. 2019, 598-600; Keleş vd. 2020, 395-397.
- 4 Başaran 2008, 134; Keleş 2008, 47; Keleş vd. 2014, 22-23.
- 5 Akkaş 2015; 2016; 2018; 2020a; 2020b; Keleş vd. 2021.
- 6 Kasapoğlu 2015; Kasapoğlu 2019, 21.
- 7 Johnston – Jones 1978; Pratt 2014, 203-276; Pratt 2015.

yapıldığı kesin olarak tespit edilmiştir⁸. Diğer olası üretim yerleri olarak Metapontion, Sybaris ve Megara Hyblaea önerilmiştir⁹. Yapılan arkeometrik analizlerde üretim yerlerine dair araştırmaları desteklemiştir¹⁰.

C. E. Pratt tarafından, SOS amphoraları üzerinde gerçekleştirilen güncelleme araştırması neticesinde, bu amphoraların Akdeniz çevresindeki (Orta Yunanistan, Kuzey Yunanistan, Sicilya, İtalya, Batı Akdeniz, Kuzey Afrika, Mısır, Küçük Asya, Batı ve Kuzey Karadeniz Bölgesi, Levant, Doğu Akdeniz ve Adaları) 140'tan fazla yerleşimde tespit edildiği görülmüştür¹¹. Bu yerleşimlerde ele geçen buluntuların kronolojik değerlendirmesi, üretim merkezlerine göre yapılmıştır. Bunun neticesinde en erken SOS amphoralarının MÖ 8. yüzyılın ikinci yarısından itibaren görüldüğü, en geç formların ise MÖ 6. yüzyılın başlarına kadar dağıtımının yapıldığı anlaşılmıştır¹².

Parion'da ele geçen bu örnek bir dizi tanımlayıcı morfolojik ve petrografik özelliğe sahiptir. Yaklaşık korunur yüksekliği 64.7 cm olan form, dışa çekik oval yapıda şişirilmiş 9.5 cm çapında ağız kenarıyla, geç tarihli örnekler için karakteristik olan bir boyun profiline sahiptir. Formun projeksiyon noktası omuzlarındadır. Ovoid şekilli gövde düz kaideye doğru daralmaktadır. Form kaidesi eksik olarak bulunmuştur. Kulpları dairesel kesitli olup, daha çok geç tarihli formlar ile benzerlik göstermektedir. Bu örnek, beyaz sırlı boyun üzerinde yaygın bir Chalcedian motifi olan, iki çok küçük merkezi halkanın etrafındaki büyük üçlü halka seti ile bir daireyi çerçeveleyen uzun çift zikzaklara sahiptir. Gövde üzerinde beyaz sırla yapılmış çizgisel sır izleri mevcuttur (**Lev. 2**). Parion buluntusu bu masa amphorası, morfolojik özelliklerinden hareketle büyük olasılıkla Attika kökenli olmalıdır.

Formun kil yapısı orta miktarda ince gümüş mika, az miktarda altın mika ve kuvars ile gözle görülebilen taşcık katkılarıyla oluşturulmuştur. Kil kesitte ve yüzeyde kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) tonlarında olup, form yüzeyine koyu kahverengi (5 YR 5/6) ve gri (10 YR 6/1) tonlarında iki farklı boyama astarı uygulanmıştır (**Lev. 9/a**).

Kaidesi kırık olduğu için zorluk teşkil etse de, Korinth¹³, Isthmia¹⁴, Kalaureia¹⁵, Bouthroton¹⁶, Sindos¹⁷, Karabournaki¹⁸, Akanthos¹⁹, Pitane²⁰, Assesos²¹, Incoronata²² ve

8 Johnston – Jones 1978, 122-128; Jones 1986, 706-712.

9 Johnston – Jones 1978, 117, 127, No. 24, 118, No. 12; Jones 1986, 711.

10 Whitbread vd. 1977; Papadopoulos 2013.

11 Pratt 2015, 220, Fig. 7, 221-225, Fig. 8-14.

12 Pratt 2015, 221-222.

13 Johnston – Jones 1978, 110.

14 Alexandridou 2011, 92; Arafat 1999, 56.

15 Wells vd. 2003, 71, No. 89.

16 Docter 2003, No. 1409-1506; Birzescu 2012, No. 1382.

17 Gimatzidis 2010, 288, No. 1789, No. 661.

18 Tsiafakis 2000; Manakidou 2003; 2013, 180; Alexandridou 2011, 94; Filis 2012, 316.

19 Filis 2013, 71.

20 Johnston – Jones 1978, 112-113.

21 Kalaitzoglou 2008, 232-4, 424, No. 613, 614.

22 Bron 2011, 487-488, Fig. 26.

Rhodos lalysos'ta²³ tespit edilen benzer örneklerle yapılan analogik değerlendirme sonucunda formun MÖ 675-600 yılları arasına tarihlenmesi gerekmektedir.

Tip 2

Parion Güney Nekropolis (Tavşandere) kazılarında bir urne mezar (UM 13) buluntusu²⁴ olarak tespit edilen örnek tam halde bulunmuştur (**Lev. 4**). Form morfolojik olarak, dış kısmı şişirilmiş ağız kenarına, dar kısa boyuna, boyundan gövdenin başlangıcına uzanan karşılıklı dairesel çift kulpa, kaideye doğru daralan ovoid bir gövdeye ve dışa çekik yüksek halka kaideye sahiptir. Bu tipolojik özellikleriyle form bir masa amphorasıdır (**Lev. 3**).

Formun kili iyi derecede elenmiş, kireç, mika ve kum katkılarına sahiptir. Kil rengi kesitte açık kırmızı (2.5 YR 6/6) tonlarındadır. Form yüzeyi açık kırmızımsı sarı (5 YR 6/4) tonlarında bir astar ile kaplanmıştır. Bunun yanında gövdenin alt bölümünde daha koyu tonlarda yapılmış bir firnis uygulaması vardır. Bu tipolojiye sahip formlarda form yüzeyinde daha koyu bir astar uygulamasının ve yer yer firnis uygulamasının yapıldığı da görülmüştür²⁵.

Petrografik ve morfolojik özelliklerinden hareketle bu formun Attika üretimi olduğu düşünülmektedir. Formun tipolojik yönden benzeri Atina Agorası²⁶ ve Samotrake Nekropolü²⁷ kazıları sırasında tespit edilmiştir. Benzer örnekler ve tabaka verileri doğrultusunda Parion buluntusunun MÖ 450-400 yıllarına tarihlendirilmesi gerekmektedir.

Tip 3 (Dressel 24 *Similis* -Table Type-)

Parion'da son yıllarda sürdürülen kazı çalışmalarında Roma Hamamı özel kontekstinde Dressel 24 *Similis* amphora grubuna ait alt tip formlar tespit edilmiştir (**Lev. 5**). Bu yeni alt tip amphora buluntularının şimdiki kadar sadece Parion kazılarında açığa çıkartılmış olması oldukça dikkat çekicidir.

Dressel 24 *precursor* (öncülü)" amphoralar, birçok araştırmacı tarafından Dressel 24 amphoralarının benzeri yani *Similis*'i olarak kabul edilmiştir. Dressel 24 grubuna ait formlar, ilk kez H. Dressel tarafından sınıflandırılmış ve bilim dünyasına tanıtılmıştır²⁸. A. Opait, Dressel 24 *Similis* grubuna ait formların gelişim evreleri detaylı olarak açıklamış, kronolojik ve morfolojik değişiklikleri göz önüne alarak sınıflandırılmıştır²⁹. Şimdiki kadar belirlenen tipolojiye göre, gruba ait alt tiplerde morfolojik açıdan bir takım farklılıklar görülmektedir.

Dressel 24 *Similis* amphoraların üretim yeri üzerine yapılan araştırmalar neticesinde, bu formların Khios, Erythrai ve Kyme'deki birçok atölyede üretimlerinin yapıldığı tespit

23 Birzescu 2012, 220 Fig. 94.

24 Başaran vd. 2012, 20, Res. 2.

25 Sparkes – Talcott, 1970, Pl. 60/1445-1451.

26 Sparkes – Talcott, 1970, 337, Pl. 60/1451.

27 Dusenbery 1998, 748-749, No. S96-1.

28 Dressel 1879, Form 9; Dressel 1899, 491-492, Tab. II. /24.

29 Opait 2007, 627-643, Fig. 1-9.

edilmiştir³⁰. Bu formların, yoğun olarak üretim merkezleri çevresinde dağılım gösterdikleri tespit edilmiş olup, en erken tarihli amphora Kara Tobe'de, MÖ 2. yüzyılın üçüncü çeyreğine tarihlenen tabakalarda ele geçmiştir³¹.

Parion'da Dressel 24 *Similis* amphora grubuna ait olduğu anlaşılan yeni bir alt tip tespit edilmiştir. Daha önceki çalışmalarda rastlanmayan ve tanınmayan küçük boyutlu Dressel 24 *Similis* tipi amphoralar, bu çalışmada yeni bir alt tip olarak ilk kez değerlendirilecektir. Belirli bir standartta sahip Dressel 24 *Similis* amphoralarına olan form ve kil yönünden benzerlikleri ile kaide yapıları nedeniyle bu amphoralara "Table Type" isimlendirmesi verilmiştir. Ağız yapıları yönünden Alt Tip D ile benzerdir ve MS 2. – 3. yüzyıl Dressel 24 *Similis* amphoralarının alt tiplerinden olduğu anlaşılmaktadır³². Akdeniz etki alanındaki merkezlerde Dressel 24 *Similis* -Table Type- amphoralara daha önce hiç rastlanılmamıştır³³. Bu alt tip amphora formları kil özellikleri, ölçü ve kapasitesiyle kendine has özellikler göstermektedir.

Dressel 24 *Similis* alt tipi Parion buluntusu amphoralar, morfolojik olarak diğer alt tipler ile benzerliklere sahip olsa da farklılıklarda mevcuttur. Bu alt tip genel olarak dışa çekik konik, şişirilmiş üzerinde ince bir yiv olan iç bükey yapıda ağız kenarlıdır. Boyun kısa silindirik yapıda omuzlara doğru genişlemektedir. Kulplar boyun ve omuz üzerine tutturulmuş dikey, dar açılı ve oval bir yapıdadır. Gövdenin üzeri omuz başlangıcından kaideye kadar yivli olup, torba şekilli bir yapıdadır. Gövdenin projeksiyon noktası kaideye oldukça yakın konumdadır. Bu tipin karakteristik özelliği kaidesindedir. Kaide şekillendirmesi masa kullanımına uygun, alt kısmı oyulmuş ve düzdür. Formun iç kısmında, boyun ve omuz bitiminde ve gövdeden kaideye geçişte dışa doğru hafif şişkinlik görülmektedir (**Lev. 5-6**).

Parion buluntusu amphoraların morfolojik özellikleri, Dressel 24 veya Dressel 24 *Similis*'e ait alt tipler ile kıyaslandığında ağız-omuz-kulp birleşimi ve gövde şekli yönünden bazı benzerlikler görülmektedir. Dressel 24 grubuna ait MS 3. yüzyılın ilk yarısına tarihli Tanais³⁴ ve MS 2. yüzyılın ikinci yarısı – 3. yüzyılın ilk yarısı arasına tarihli Paphos³⁵ buluntuları ile bu amphoralar ağız yapılarındaki dışa çekik konik, şişirilmiş üzerinde ince bir yiv olan iç bükey şekil ile paralellik taşımaktadır. Ayrıca Paphos örneğindeki kulpların yerleştiriliş konumu ve açıları da bu amphoralar ile benzerlikler göstermektedir. Bu alt tipe ait örneklerin ağız yapılarındaki form özellikleri Paphos'tan ele geçmiş MS 2. yüzyıla tarihlenen Dressel 24

30 Özyiğit 1989, 126-128; Opait 2007, 630; Remesal-Rodríguez – Garcia-Sánchez 2007, Pl. 38/519; Opait – Tsaravopoulos 2010, 26-27; Opait – Tsaravopoulos 2011, 279-280.

31 Opait 2007, 637, Fig. 3/10.

32 Dressel 24 ve *Similis* formları üzerine detaylı bilimsel araştırmaları olan Dr. Andrei Opait ile yapılan görüşmelerimiz de, araştırmacı bu amphoraların yeni bir alt tip olması gerektiği yönündeki görüşümüzü desteklemiştir. Kendisine paylaşımları ve önerileri için çok teşekkür ederiz.

33 Şimdiye kadarki mevcut yayınlar ve araştırma sonuçları esas alınmıştır.

34 Arseneva – Naumenko 1992, Fig. 31.

35 Hayes 1991, Fig. 31.

Similis/B alt tipine ait bir başka örnekle de oldukça benzerdir³⁶. Bu amphoraların ağız kulp ve boyun yapıları bakımında bir diğer benzeri de Dressel 24 *Similis*/B alt tipi örneği olup, Tibiscum'da MS 2. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen kontekste tespit edilmiştir³⁷.

Parion buluntuları, sahip olduğu morfolojik özellikleri ile üretim yeri hakkında da önemli ipuçları vermektedir. Dressel 24 *Similis* formlarının Khios, Erytrai ve Kyme'de üretildikleri ele geçen atölye kalıntıları ve buluntuların analizi ile kesinlik kazanmıştır³⁸. Khios'taki atölyelerde sadece Dressel 24 *Similis* tipinde amphora değil aynı zamanda *Ampulla*, *Unguentarium* ve testi gibi formlarında üretiminin yapıldığı bilinmektedir³⁹. Yerleşimdeki atölye kazılarında ve farklı kentlere ulaşan Khios üretimi *ampulla*, *unguentarium* ve testi formlarında dikkat çeken bir ayrıntı mevcuttur. Bu örneklerde kaidenin amphoralarda görüldüğü üzere sivri dip şeklinde değil, düz bir yapıda olduğu görülmektedir. Bu yönüyle Dressel 24 *Similis* alt tipi Parion örneklerinin, Khios atölyelerindeki üretimler ile benzerlik taşıdığı anlaşılmaktadır. Form açısından görülen bu benzerlik, alt tipin tek üretiminin Khios'ta yapıldığını doğrulamak için yeterli değildir.

Parion buluntusu amphoraların, üretiminde kullanılan kil, petrografik açıdan grubun üretiminin yapıldığı merkezlerden Khios ile tutarlılık göstermektedir⁴⁰. Kil iyi derecede fırınlanmış, elenmiş, sert dokulu ve az gözeneklidir. Kil kesitte kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) tonlarındadır. Kil içerisinde yoğun ince gümüş mika, az ince kum, az ince kireç, az ince kuvars ve az ince şamot parçacıkları gözlemlenmektedir (**Lev. 9/b**). Amphoraların yüzeyinde çok ince tabaka şeklinde uygulanmış açık sarı (2.5 Y 8/3) ve çok açık kahverengi (10 YR 7/4) tonlarında astar vardır. Ayrıca yüzeyde gümüş mika ve ince kireç kalıntıları belirgindir. Amphoraların boyun ve omuz yüzeylerinde açık kırmızı (10 R 6/8) tonlarında boyama ile uygulanmış yazısız bir *dipinto* mevcuttur. *Dipinto*'nun şekli bir zeytin dalını tasvir ediyor olabilir. Buradan hareketle formun taşıdığı ürünün özel bir zeytinyağı ya da zeytinyağından üretilmiş bir sos olması gerektiği düşünülebilir. Bu *dipinto* Parion örneklerine özgü olmayıp, benzer bir uygulama Monte Testaccio'da MS 254 yılına tarihlenen kontekste bulunmuş diğer bir Dressel 24 *Similis* alt tipinde de görülmektedir⁴¹.

Parion buluntusu Dressel 24 *Similis* alt tipi kısmen korunmuş amphoranın yüksekliği 52.5 cm'dir. Ağız genişlikleri 12-13 cm, gövde genişliği 30.6 cm, korunmuş kaide genişliği ise 12 cm'dir. Formun yüksekliği standart Dressel 24 *Similis* alt tiplerinden daha kısadır (**Lev. 5-6**). Bu alt tipe ait amphoranın çizimi üzerinde yapılan tamamlamaya göre, amphoranın ağızına kadar 13.38 litre kapasiteye sahip olduğu hesaplanmıştır⁴². Ancak içindeki ürünün

36 Hayes 1991, Fig. 39/14.

37 Benea 2000, Fig. 2.

38 Opait – Tsaravopoulos 2011.

39 Opait – Tsaravopoulos 2011, 275-292, Fig. 10-18.

40 Opait – Tsaravopoulos 2011, 293-295.

41 Remesal-Rodriguez – Garcia-Sanchez 2007, Pl. 38/No. 519.

42 Bu çalışmadaki kapasite hesaplaması, Rigoir 1981'de yer alan formüle göre yapılmıştır. Ayrıca, Dressel 24 *Similis* grubuna ait formlarda kapasitenin 18-56 litre arasında değiştiği bilinmektedir. Detay için bkz. Paraschiv 2006, 17-19; Opait – Paraschiv 2013, 319.

yaklaşık boyun hizasına kadar doldurulmuş olması gerektiğinden, bu noktaya kadar olan kapasitenin 13.27 litre olduğu düşünülmektedir.

Bu yeni alt tip grubu amphoralarının ağız-boyun-kulp yapıları yönünden benzerleri Viminacium'da⁴³ MS 2. yüzyılın ikinci yarısına, Novae'de⁴⁴ MS erken 2. yüzyıl ve sonları arasına, Didyma'da⁴⁵ 2. yüzyılın üçüncü çeyreğine, Perge'de⁴⁶ ve Antandros'ta⁴⁷ MS 1. - 3. yüzyıl arasına tarihli tabaka ve kontekstlerde ele geçen buluntular arasında görülebilmektedir.

Dressel 24 *Similis*-Table Type- amphoraları, 2018 yılında Hamam yapısının Peristil ve özel yıkanma bölümleri arasında kalan olasılıkla atık alanı olarak düşünülen özel kontekst (CMJ kodlu alan) bölümünde bulunmuştur⁴⁸ (**Lev. 7**). Bu alanda kaliteli seramik, sikkeler, terrakotta, kandil, metal obje gibi birçok buluntu grubu da bu formlar ile birlikte bulunmuştur⁴⁹. Bu amphoraların ele geçtiği tabaka verileri ve benzerleri ile yapılan analojik değerlendirmeden hareketle MS 150 - 250 yılları arasına tarihlenmesi gerekmektedir.

Tip 4

Tiyatro kazıları sırasında tespit edilen ve bir örnek ile temsil edilen bu kap, morfolojik yönden uzun oval gövdeli, kısa sivri boyunlu, iki düz kulplu ve düz dipli bir masa amphorasıdır. Ağız üzerinde iki sıra derin yiv bulunmaktadır. Gövde kısmının bir bölümü eksiktir. Formun yüzeyinde form kilinden yapılan astar ile yapılan dalgalı çizgiler görülmektedir (**Lev. 8**). Kırmızımsı sarı (5 YR 6/6) tonlarında bir renge sahip kil yapısında, yoğun ince boyutlarda taşcık, yoğun kireç ve orta miktarda kum katkıları gözle fark edilmektedir (**Lev. 9/c**).

Muhtemelen şarap, su ve yağın taşınması veya evde depolanması için tasarlanan orta boy bu kap, Orta Bizans Dönemi yapılarında ele geçen nadir formlardandır. Yaklaşık kapasiteleri 2-9 litre arasında değişmektedir⁵⁰. Dış yüzeylerinde genellikle süslemeler vardır. Selanik'teki⁵¹ buluntularda kazıma-stilize dallar, Argos⁵² ve Sparta'da⁵³ tespit edilen formlarda kırmızı astarla boyanmış dalgalı çizgiler görülmüştür.

Formun MS 11. yüzyıldan itibaren tespit edilen kullanımlarının, Panakton⁵⁴ ve Agios Stephanos'un⁵⁵ keşiflerinin gösterdiği gibi MS 14. yüzyıla kadar devam ettiği

43 Opait 2007, 632, 642, Fig. 8, No. 42.

44 Biernacki – Klenina 2010, 983-984, Fig. 3/1-2.

45 Wintermeyer 2005, 113-114, Abb. 1029, Typ Am. 5.4.

46 Fırat 1999, 392, Lev. 177, No. 784.

47 Aktaş 2018, Kat. No. 626-627.

48 Bu kontekst kazıları sırasında MS 2. yüzyıl başı ve MS 3. yüzyıl ilk yarısı içerisine tarihlenebilecek Kapitan II, MRA 5 (Zeeet 80), DR 24 *Similis* ve MRA 3 (Proto-LRA 3) gruplarına ait amphora formları bulunmuştur, detaylı bilgi için bkz. Aktaş 2020a, 475.

49 Bu buluntular yayına hazırlanmaktadır.

50 François 2010, 363.

51 Papanikola – Bakirtzis 2002, 356, No. 416.

52 Borisov 1989, 191, Fig. 224. 1.

53 Borisov 1989, 192, Fig. 224. 2.

54 Gerstel vd. 2003, 184, Fig. 37/54.

55 Sanders 1989, 198-199, Fig. 6.

düşünülmektedir. Üretim yeri hakkında henüz bilgi sahibi olmadığımız Parion örneğini analogik yönden benzerlerinden ve ele geçtiği tabaka verilerinden hareketle MS 13. yüzyıla tarihlendirmek gerekir.

Sonuç

Parion gibi ticari anlamda önemli jeopolitik konuma sahip kentler için daha önce literatüre girmemiş her yeni amphora buluntusunun bilimsel yayını oldukça önemlidir. Antik kentlerde bulunan her amphora formu kentin ticari potansiyelinin yanında, sosyo-ekonomik zenginliğini göstermesi açısından önemli veriler sunmaktadır. Parion'da bulunan bir grup özel masa amphorasının değerlendirildiği bu çalışma, daha önce yayınlanmamış bu formların ilk kez literatüre kazandırılacak olmasıyla ve kent halkının uzun bir zaman aralığı içerisindeki mutfak tüketimine dair bazı materyal kanıtları göstermesiyle ön plana çıkmaktadır. Amphoralar arasında kronolojik olarak tarih aralığının geniş olması bu formların tarihsel olarak değil işlevsel (masa amphorası) olarak değerlendirilmiş olmasındandır. Nitekim bu durum masa amphoralarının morfolojik kullanımı için güzel bir örnektir. Çalışma dahilindeki amphoraların iki tanesi kentte aktif olarak kazısı devam eden Güney Nekropolis'de (Tavşandere), iki tanesi Roma Hamamı'nda ve bir tanesi Roma Tiyatrosu'nda ele geçmiştir.

Parion kenti MÖ 7. yüzyılın başlarında başlayan kolonileşme faaliyetleri sırasında, özellikle Attika ve Korinthia Bölgeleri'nden çok sayıda ithal ürüne pazarlarında yer vermiştir. Bu buluntular arasında Attika Bölgesi'nin en önemli üretimlerinden birisi olan Attic SOS amphoraları da vardır. MÖ 675-600 yıllarına tarihlendirilen bu formun kentte bulunan ilk ve tek SOS amphorası olması oldukça önemlidir. Bir diğer buluntu grubu da kendine has bir morfolojik yapıya sahip olan Tip 2 olarak isimlendirdiğimiz küçük boyutlardaki bir masa amphorasıdır. Antik çağda uzun bir süre zarfından amphora, hydria, krater vb. kap formların urne kabı ya da defin kabı olarak kullanıldığı bilinmektedir. Bir urne mezarı olarak ele geçen Tip 2 formu da literatürde çok fazla örneği olmayan bir form olması açısından önem taşımaktadır. Parion kazılarında ele geçen bir önemli buluntu grubundan MS 2. ve 3. yüzyıllar içerisinde özellikle Doğu Akdeniz ticareti içerisinde yaygın olarak kullanılan DR 24 ve *Similis* formlarının bir alt tipidir. Bu yeni alt tip (Tip 3) ilk kez Parion kazıları sırasında tespit edilmiş ve bu çalışmayla literatüre kazandırılmıştır. MS 150-250 yılları içerisinde tarihlendirilen bu formların gerek morfolojik gerekse petrografik özellikleri üretim merkezleri ile doğrudan ilişki kurmamıza olanak sağlamıştır. Son buluntu grubumuzu olan Tip 4 amphora buluntusudur. Bu form MS 13. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Formun dış yüzeyinde astarlama yöntemiyle yapılan geometrik desenler bu formun karakteristik özelliklerinden biridir. Ayrıca bu amphoranın antik kentlerde ele geçen nadir buluntulardan olması önemlidir.

Bu çalışmada tanıtılan, Parion buluntusu özel masa amphoralarının ilk kez literatüre kazandırılmış olması oldukça önemlidir. Bu sayede kentteki amphora tipolojisi çeşitliliğine katkıları yapılmıştır. Ayrıca bu çalışmayla, kent halkının, MÖ 7. yüzyılın ilk yarısından MS 13. yüzyıla kadarki olan süre zarfında, kaliteli ürünlerin taşındığı ya da servis edildiği masa amphoralarına mutfak kültürleri içerisinde yer verdikleri de görülmüştür.

Katalog⁵⁶

Katalog No: 1 (Lev. 2)

Tip / Form: *Attic* SOS Amphorası

Kazı Envanter No: P16 – CDN 1 (AMP-13)

Buluntu Yeri: Güney Nekropolis (Tavşandere)

Hamur Rengi: 5 YR 6/6 Reddish Yellow⁵⁷

Astar Rengi: 5 YR 6/6 Reddish Yellow

Firnis Rengi: 5 YR 5/6 Strong Brown

Kil Katkıları: Orta gümüş mika, az altın mika, az kuvars, çok az taşcık (Lev. 9/a)

Ölçüler: Y: 64.7 cm – AÇ: 9.5 cm – GÇ: 51.9 cm – KÇ: - cm

Tarihleme: MÖ 675-600

Katalog No: 2 (Lev. 3)

Tip / Form: Tip 2

Kazı Envanter No: P10 – AIT 1 (UM 13)

Buluntu Yeri: Güney Nekropolis (Tavşandere)

Hamur Rengi: 2.5 YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: 5 YR 6/4 Light Reddish Brown

Kil Katkıları: Az mika, az kum, az kireç

Ölçüler: Y: 29.2 cm – AÇ: 13.5 cm – GÇ: 26.1 cm – KÇ: 11.5 cm

Tarihleme: MÖ 450-400

Katalog No: 3 (Lev. 5)

Tip / Form: Dressel 24 *Similis* -Table Type-

Kazı Envanter No: P18- CMJ 121

Buluntu Yeri: Roma Hamamı

Hamur Rengi: 5 YR 6/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 2.5 Y 8/3 Pale Yellow

Dipinto Rengi: 10 R 6/8 Light Red

Kil Katkıları: Yoğun mik a, az kum, az kireç, az kuvars, az şamot (Lev. 9/b)

Ölçüler: Y: 52.5 cm – AÇ: 12 cm – GÇ: 30.6 cm – KÇ: 12 cm

Tarihleme: MS 150 - 250

56 Y: Yükseklik, AÇ: Ağız Çapı, GÇ: Gövde Çapı, KÇ: Kaide Çapı'nı ifade etmektedir.

57 Bu çalışmada renk kodları için Munsell Soil Color Charts 2018 yılı basımı kullanılmıştır. Bkz. Munsell Color (Org), Soil Color Charts with Genuine Munsell Color Chips, Grand Rapids, 2009 Revised Edition, 2018 Production.

Katalog No: 4 (Lev. 6)

Tip / Form: Dressel 24 *Similis* -Table Type-

Kazı Envanter No: P18- CMJ 105

Buluntu Yeri: Roma Hamamı

Hamur Rengi: 5 YR 6/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 10 YR 7/4 Very Pale Brown

Dipinto Rengi: 10 R 6/8 Light Red

Kil Katkıları: Orta mika, az kum, orta kireç, az şamot

Ölçüler: Y: 14.1 cm – AÇ: 13 cm

Tarihleme: MS 150 - 250

Katalog No: 5 (Lev. 8)

Tip / Form: Tip 4 Amphora

Kazı Envanter No: P17 – CET 17

Buluntu Yeri: Roma Tiyatrosu

Hamur Rengi: 5 YR 6/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 5 YR 5/6 Yellowish Red

Kil Katkıları: Yoğun taşcık, yoğun kireç, orta kum, çok az mika (Lev. 9/c)

Ölçüler: Y: 36.5 cm – AÇ: 10 cm – GÇ: 25.4 cm – KÇ: 17 cm

Tarihleme: MS 13. yüzyıl

Levha 1. Parion antik kenti havadan görünüm (Parion Kazı Arşivi).

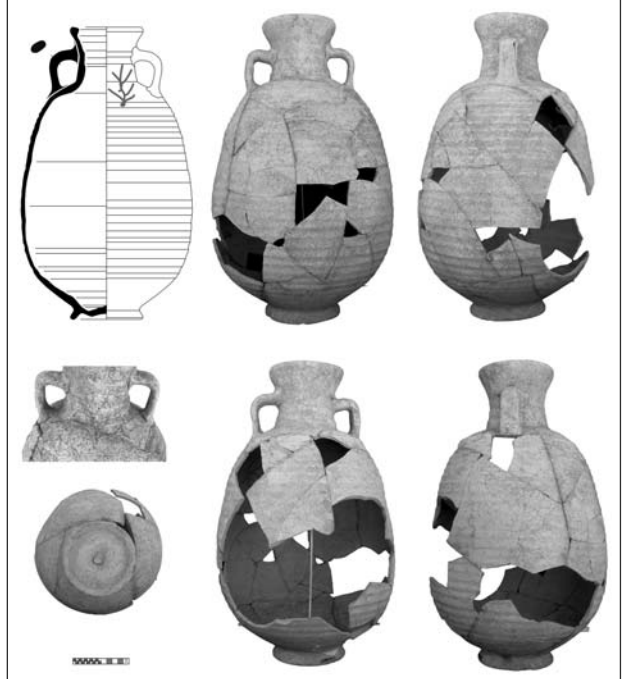
Levha 2. Tip 1- Kat. No. 1 (*Attic SOS Amphorası*).

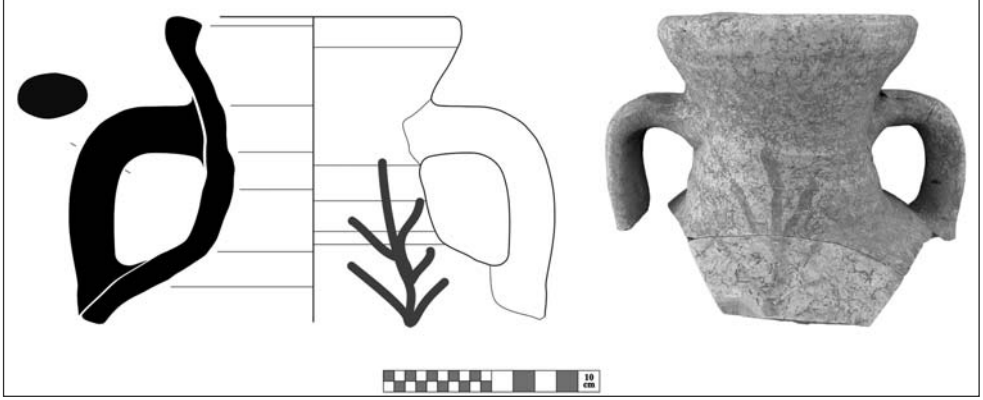
Levha 3. Tip 2- Kat. No. 2.

Levha 4. Güney Nekropolis (Tavşandere) UM 13 nolu Urne Mezar ve Buluntuları (Parion Kazı Arşivi).

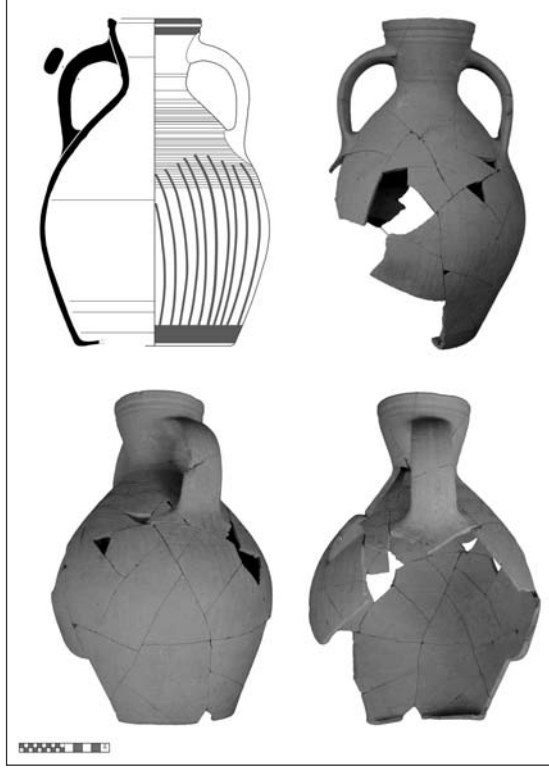
Levha 5. Tip 3 - Kat. No. 3 (Dressel 24 *Similis* -Table Type- Amphorası).

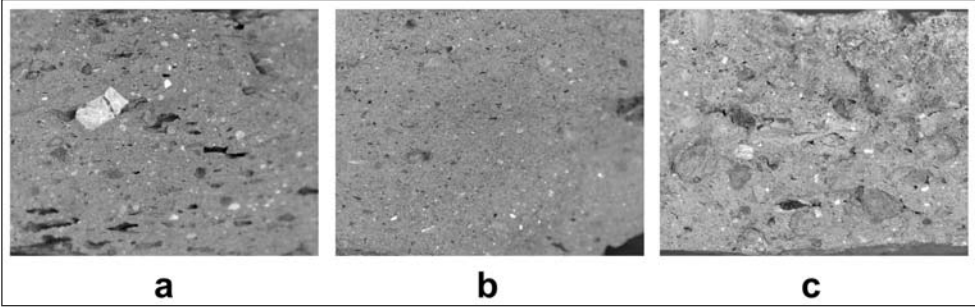
Levha 6. Tip 3 - Kat. No. 4 (Dressel 24 *Similis* -Table Type- Amphorası).

Levha 7. Roma Hamamı CMJ kodlu özel kontekst (Parion Kazı Arşivi).

Levha 8. Tip 4 - Kat. No. 5.

Levha 9. Petrografik Kil Kesitleri (a: Tip 1/ b: Tip 3 / c: Tip 4).

Kaynakça

Akkaş 2015

Akkaş, İ., Parion Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönem Amphoraları. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi), Erzurum.

Akkaş 2016

Akkaş, İ., "IV. B. Parion Tiyatrosu Ticari Amphora Buluntuları", (Eds. C. Başaran, H. E. Ergürer), Parion Roma Tiyatrosu: 2006- 2015 Yılı Çalışmaları Mimarisi ve Buluntuları, (Ankara: İçdaş Inc. Press), 165-180

Akkaş 2018

Akkaş, İ., "Assessment of the Amphora in 2017 Years in Parion North Walls". (Eds. V. Keleş, et al.). International Symposium of Propontis And Surrounding Culture -From Prehistory to End of Antiquity- 15-19 December 2018 (Ankara: İçdas Inc. Press), 45-46.

Akkaş 2020a

Akkaş, İ., 2008-2019 Yılları Arası Amphora Buluntuları Işığında Parion Antik Kenti Roma ve Erken Bizans/Geç Roma Dönemi Ticari İlişkileri, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Mersin Üniversitesi), Mersin.

Akkaş 2020b

Akkaş İ., "Parion Yamaç Hamamı Ticari Amphora Buluntuları (MÖ 1. yüzyıl - MS 7. yüzyıl)", Arkhaia Anatolika Anadolu Arkeolojisi Araştırmaları Dergisi, 3, 178-243.

Aktaş 2018

Aktaş, R., Antandros Kazısı Yamaç Ev Roma Dönemi Seramikleri, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi), İzmir.

Alexandridou 2011

Alexandridou, A. F., The Early Black-figured Pottery of Attika in Context (c. 630-570) (Boston).

Arafat 1999

Arafat, K. W., "Archaic pottery at Isthmia. A preliminary survey", (Eds. M. C. Villanueva Puig, F. Lissarrague, P. Rouillard), Céramique et peinture grecques. Modes d'emploi. Actes du colloque international, École du Louvre, 26-28 avril 1995 (Paris), 55-60.

Arseneva – Naumenko 1992

Arseneva, T., Naumenko, S. A., Usad'by Tanaisa, Moskova.

Başaran 2008,

Başaran, C., "Parion'dan Persia'ya Yol Gider", (Eds. A. Özdizbay, İ. Delemen, S. Çokay Kepçe, Ö. Turak), Euergetes, Prof. Dr. Haluk ABBASOĞLU'na 65. Yaş Armağanı (İstanbul), 133-137.

Başaran 2013

Başaran, C. (Ed.). Antik Troas'ın Parlayan Kenti, Parion, 1997-2009 Yılları Yüzey Araştırmaları, Kazı ve Restorasyon Çalışmaları, İstanbul: Ege Yay.

Başaran 2014

Başaran, C., Parion Kazı ve Sondaj Çalışmaları 2005-2013. (Eds. H. Kasapoğlu, M. A. Yılmaz), Anadolu'nun Zirvesinde Türk Arkeolojisinin 40 Yılı, (Ankara: Bilgin Kültür Yay.), 97-116.

Başaran vd. 2012

Başaran, C., Keleş, V., Kasapoğlu, H., Ergürer, H. E., "Parion 2010 Kazı ve Restorasyon Çalışmaları", 33. Kazı Sonuçları Toplantısı, Cilt 1, 19-38.

Benea 2000

Benea, D., "Les amphores de Tibiscum. Les relations commerciales entre la Dacie et les territoires de la Méditerranée orientale", RCRF Acta, 36, 435 -438.

Biernacki – Klenina 2010

Biernacki, A. B., Klenina, E. Ju., "Trade relations between the Lower Danube Region and Mediterranean in the Late Roman Period: The Ceramic Evidence from Novae (Moesia secunda)", (Eds. S. Menchelli, S. Santoro, M. Pasquinucci, G. Guiducci). LRCW 3, BAR International Series 2185, Oxford, 983-992.

Birzescu 2012

Birzescu, I., Histria. XV. Die archaischen und frühklassischen Transportamphoren (Bucharest).

Borisov 1989

Borisov, B. D., Djadovo, Bulgarian, Dutch, Japanese Expedition, 1. Medieval Settlement and Necropolis (11th-12th Century).

Bron 2011

Bron, G. "Les amphores du dépôt du secteur 4 de l'Incoronata (Basilicate) : essai typochronologique et contextuel d'une classe céramique du viie siècle av. J. -C.", Mélanges de l'École française de Rome - Antiquité, 123-2, 467-504.

Docter 2003

Docter, R. F., "Amphorae and Pithoi", (Ed. C. Argyrocastritou-Hadzis), Bouthrotos II. La ceramique (Athens), 111-194.

Dressel 1879

Dressel, H., "Di un grande deposito di anfore rinvenuto nel moro quartiere del Castro Pretorio", BullComArchCoRoma 7, 36-112, 143-196.

Dressel 1899

Dressel, H., Corpus inscriptionum Latinarum, Vol. XV, Berlin.

Dusenbery 1998

Dusenbery, E., Samothrace: Excavations conducted by the Institute of Fine Arts, New York University. Vol. 11: The Nekropoleis. (Bollingen Series LX - 11). Princeton UP.

Firat 1999

Firat, N., Perge Konut Alanı Keramiği, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi), İstanbul.

Filis 2012

Filis, K., "Trade amphorae from Karabournaki", (Eds. E. Kefalidou, D. Tsiadaki), Kerameos Paides. Studies offered to Professor Michalis Tiverios by his Students (Thessaloniki), 320-329.

Filis 2013

Filis, K., "Transport amphorae from Akanthos", (Eds. L. Buzoianu, P. Dupont, V. Lungu), PATABS III. Production and Trade of Amphorae in the Black Sea (Constanta), 67-88.

François 2010

François, V., "Cuisine et Pots de Terre à Byzance", Bulletin de Correspondance Hellénique, 134, 1, 317-382

Gerstel vd. 2003

Gerstel, S. E. J., Munn, M., Grossman, H. E., Barnes, E., Rohn, A. H., Kiel, M., "A Late Medieval Settlement at Panakton", Hesperia: The Journal of the American School of Classical Studies at Athens, 72, (2), 147-234.

Gimatidis 2010

Gimatidis, S., Die Stadt Sindos. Eine Siedlung von der späten Bronze- bis zur klassischen Zeit am Thermaischen Golf in Makedonien (Rahden, Westphalia).

Hayes 1991

Hayes, J. W., The Hellenistic and Roman Pottery. Nicosia.

Johnston – Jones 1978

Johnston, A. W., Jones, R., "The SOS amphora", Annual of the British School at Athens, 73, 103-141.

Jones 1986

Jones, R., Greek and Cypriot Pottery. A Review of Scientific Studies (British School at Athens Fitch Laboratory Occasional Papers; Athens).

Kalaitzoglou 2008

Kalaitzoglou, G., Assesos: Ein geschlossener Befund südionischer Keramik aus dem Heiligtum der Athena Assesia (Milesische Forschungen 6; Mainz).

Kasapoğlu 2015

Kasapoğlu, H., "VII. Necropolis", (Ed. C. Başaran), The Flourishing City of Ancient Troad: Parion (İstanbul), 107-136.

Kasapoğlu 2019

Kasapoğlu, B. E., Parion Güney Nekropolisi Arkaik Dönem Mezar ve Kontekstleri, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi), Erzurum.

Keleş 2008

Keleş, V., "İlk Bulgular ışığında Parion Tiyatrosu", Arkeoloji ve Sanat Dergisi, 128, 45-56.

Keleş 2013

Keleş, V. "Giriş", (Ed. C. Başaran). Antik Troas'ın Parlayan Kenti, Parion, 1997-2009 Yılları Yüze Araştırmaları, Kazı ve Restorasyon Çalışmaları, (İstanbul: Ege Yayınları), 19-26.

Keleş 2015

Keleş, V., "Introduction, Geographical Features, Historical Development", (Ed. C. Başaran), *The Flourishing City of Ancient Troad: Parion (İstanbul)*, 19-26.

Keleş vd. 2014

Keleş, V., Yılmaz, A., Oyarçin, K., "Parion Roma Hamamı 2013 Kazıları ve Sikke Buluntuları", *Arkeoloji Sanat Dergisi*, 147, 21-36.

Keleş vd. 2017

Keleş, V., Ergürer, H. E., Kasapoğlu, H., Çelikbaş, E., Yılmaz, A., Kasapoğlu, B. E., Oyarçin, K., Yılmaz, M. D., Akkaş, İ., "Parion 2015 Yılı Kazı ve Restorasyon Çalışmaları", 38. Kazı Sonuçları Toplantısı, Cilt 1, Ankara, 2017, 23-46.

Keleş vd. 2018

Keleş, V., Ergürer, H. E., Kasapoğlu, H., Çelikbaş, E., Yılmaz, A., Kasapoğlu, B. E., Oyarçin, K., Yılmaz, M. D., Akkaş, İ., "Parion 2016 Sezonu Kazı ve Restorasyon Çalışmaları", 39. Kazı Sonuçları Toplantısı, Cilt 1, 183-210.

Keleş vd. 2019

Keleş, V., Ergürer, H. E., Kasapoğlu, H., Çelikbaş, E., Oyarçin, K., Kaba, H., Yılmaz, A., Kasapoğlu, B. E., Yılmaz, M. D., Akkaş, İ., Akın, E., "Parion 2017 Sezonu Kazı, Restorasyon ve Konservasyon Çalışmaları", 40. Kazı Sonuçları Toplantısı, Cilt 3, 595-616.

Keleş vd. 2020

Keleş, V., Ergürer, H. E., Kasapoğlu, H., Çelikbaş, E., Oyarçin, K., Kaba, H., Yılmaz, A., Kasapoğlu, B. E., Yılmaz, M. D., Akkaş, İ., Akın, E., Özmen, S., "Parion 2018 Sezonu Kazı, Restorasyon ve Konservasyon Çalışmaları", 41. Kazı Sonuçları Toplantısı, Cilt 4, 391-414.

Keleş vd. 2021

Keleş, V., Alkaç, E., Akkaş, İ., Parion'dan Amphora ve Lagynos Mühürleri, Graffito ve Dipinto Yazıtlar, *Parion Studies IV (İstanbul)*.

Manakidou 2003

Manakidou, E., "Korinthische und attische Importkeramik der archaischen Zeit aus der Siedlung von Karabournaki/Nordgriechenland", (Eds. B. Schmaltz, M. Soldner), *Griechische Keramik im kulturellen kontext. Akten des internationalen Vasen-Symposiums in Kiel vom 24-28 September 2001, (Münster)*, 194-195.

Manakidou 2013

Manakidou, E., "Marché régional, importations et imitations de céramiques corinthiennes et attiques à Karabournaki (Macédoine) à l'époque archaïque", (Eds. A. Tsingarida, D. Viviers), *Pottery Markets in the Ancient Greek World 8th-1st centuries B. C.). Proceedings of the International Symposium held at the Université libre de Bruxelles 19-21 June 2008 (Brussels)*, 175-188.

Opait 2007

Opait, A., "From DR 24 to LR 2?. In M. Bonifay – J. C. Trégliat (Eds.)", *LRCW 2, BAR International Series 1662, Oxford*, 627-642.

Opait – Paraschiv 2013

Opait, A., Paraschiv, A., “On the Wine, Olive Oil and Fish Supply of the Countryside in Roman Dobroudja (1st-3rd Centuries AD)”, (Eds. L. Buzoianu, P. Dupont, V. Lungu), PATABS III, Production and Trade of Amphorae in the Balck Sea, Constanta, 317-333.

Opait – Tsaravopoulos 2010

Opait, A., Tsaravopoulos, A., “A Chiote Pottery Workshop of the Roman Period”. RCRF Acta, 41, 23-28.

Opait – Tsaravopoulos 2011

Opait, A., Tsaravopoulos, A., “Amphorae of Dressel 24 Similis Type in the Central Aegean Area (Chios-Erythrai-Kyme)”. The Annual of the British School at Athens, 106 (I), 275-323.

Özyigit 1989

Özyigit, O., “1988 Yılı Erythrai Sondaj Çalışmaları”, 11. Kazı Sonuçları Toplantısı, Cilt 1, 125-150.

Papadopoulos 2013

Papadopoulos, J. K., “Some further thoughts on the Early Iron Age potter’s kiln at Torone”, (Eds. P. Adam- Veleni, E. Kefalidou, D. Tsiadaki), Pottery Workshops in Northeastern Aegean (8th-early 5th c. BC) Scientific Meeting AMTh 2010, (Thessaloniki), 39-50.

Papanikola-Bakirtzis 2002

Papanikola-Bakirtzis D. (Ed.), Everyday life in Byzantium. Byzantine Hour: Works and Days in Byzantium, Thessaloniki, White Tower, October 2001-January 2002.

Paraschiv 2006

Paraschiv, D., Amfore romane și romanobizantine în zona Dunării de Jos (sec. I-VII), Iași.

Pratt 2014

Pratt, C. E., Critical Commodities: Tracing Greek Trade in Oil and Wine from the Late Bronze Age to the Archaic Period (diss. University of California L. A.).

Pratt 2015

Pratt, C. E., “The ‘SOS’ amphora: an update”. The Annual of the British School at Athens, 110, 1-33.

Remesal-Rodríguez – Garcia-Banchez 2007

Remesal-Rodríguez, J., Garcia-Banchez, M., “Los tituli picti sobre ánforas olearias orientales”, (Eds. J. M. Blázquez Martínez, J. Remesal Rodríguez). Estudios sobre el Monte Testaccio (Roma) III (Colección Instrumenta 24), Barcelona, 173-182.

Rigoir 1981

Rigoir, Y. “Méthode Géométrique Simple de Calcul du Volume des Contenants Céramiques”. Documents d’Archéologie Méridionale, 4, 193-194.

Sanders 1989

Sanders, G. D. R. “Three Churches in the Pelopon- nese and Their Importance for Late 13th and Early 14th Century Pottery in the Eastern Mediterranean”, (Eds. V. Deroche, J. M. Spieser). Recherche sur la ceramique byzantine (BCH Suppl. 18), Paris, 189-199.

Sparkes – Talcott 1970

Sparkes, B. A., Talcott, L., “Black and Plain Pottery of the 6th, 5th and 4th Centuries B. C. Part 1: Text”, *The Athenian Agora*, 12, 1–382.

Tsiafakis 2000

Tsiafakis, D., “On some east Greek Pottery found at Karabournaki in Thermaic Gulf”, (Ed. F. Krinzinger), *Die Agais und das westliche Mittelmeer: Beziehungen und Wechselwirkungen 8. Bis 5. Jh. V. Chr. Akten des Symposiions (Vienna)*, 417-423.

Wells vd. 2003

Wells, B., Penttinen, A., Billot, M. F., “Investigations in the Sanctuary of Poseidon on Kalaureia, 1997-2001”, *Opuscula Atheniensiensia*, 28, 35-77.

Whitbread vd. 1977

Whitbread, I. K., Jones, R. E., Papadopoulos, J. K., “The Early Iron Age kiln at Torone, Greece: Geological diversity and the definition of control groups”, (Eds. A. Sinclair, E. Slater, J. Gowlett), *Archaeological Sciences 1995. Proceedings of a conference on the application of scientific techniques to the study of archaeology, Liverpool, July 1995 (Oxford)*, 88-91.

Wintermeyer 2005

Wintermeyer, U., *Die hellenistische und frühkaiserzeitliche Gebrauchskeramik: Auf Grundlage der stratifizierten Fundkeramik aus dem Bereich der Heiligen Straße, Mainz am Rhein.*

Seleucia | Sayı XIII | Mayıs 2023

Olba Kazılarında Harpokrates Betimli
Cam Pendant
*Glass Harpocrates Pendant from Olba
Excavations*

Emel Erten - Yavuz Yeğin
9

Anemurium Son Dönem Kazılarında
Ortaya Çıkarılan A ve B Yapıları Üzerine
Bir Değerlendirme
*An Assessment on Buildings A and B which
Revealed in Last Period Excavations at
Anemurium*

Zafer Korkmaz – Mehmet Tekocak
21

Constantinopolis Territoriumundan
Ele Geçen Bir Grup Yazılı ve Mühürlü
Seramik
*A Group of Pottery with Graffiti and Stamps
from Constantinople's Territorium*

Ülkü Kara
43

Kelenderis Odeionu Kazılarında Ele
Geçen Geç Roma D Seramikleri
*Late Roman D Ware from the Excavations
of the Odeon of Kelenderis*

Işık Adak Adıbelli
59

Eskiçağ Camcılığında Mozaik Tekniği ve
Olba Kazılarında Millefiori ve Reticella
Camlar
*Mosaic Technique in Ancient Glassworking
and Millefiori and Reticella Glass from Olba
Excavations*

Emel Erten – Emine Akkuş Koçak
87

Parion'dan Bir Grup Özel Masa
Amphorası
*A Group of Exclusive Table Amphorae from
Parion*

İsmail Akkaş
101

Topaklı Höyük (1967-1974 Yılları)
Kazılarında Tespit Edilen Meme Aplikeli
Amphoralar
*Breast Applique Amphorae Detected at the
Excavations of Topaklı Höyük (1967-1974
Years)*

Emine Köker Gökçe
121

ISSN 2148-4124

ISBN 978-625-6925-19-9

9 786256 925199

